

1786, 2
7

FACVLTATIS IVRIDICAE
DECANVS
FRANCISCVS MAVRI-
TIVS BACHMANN,
IC^{IVS.}

EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI PRINCIPIS ELECTO-
RIS MOGVNTINI CONSILIARIVS REGIM'NIS ACTVA-
LIS, PRAEDICTAE FACVLTATIS ADSESSOR, IVRIS PV-
BLICI TAM ECCLESIASTICI QVAM POLITICI
PROFESS. PVBL. ORDIN.

SOLEMNIA INAVGVRALIA

ADMODVM REVERENDI, EXIMII, AC DOCTISSIMI IVRIS
VTRIVSQVE DOCTORANDI

D. PETRI FRANCISCI AGRICOLA,

SS. THEOL. DOCTORIS, EIVSDEMQUE FACVLT. ADS., AD B. V. M.
CANON. CAPITVL., SAC. CANONVM PROFESS. P. O.

ET ERFORD. ELECT. AC. SOCII,
DIE XXX, MART. MDCCCLXXXVI.
LOC. CONS.

PERAGENDA INDICIT,

SIMVLQVE

DE FORMA IMPERII ROM. GERMANICI EX IVRE
PVBLICO NONNVLA
PRAEMITTIT.

ERFORDIAE,

LITERIS HENRICI RVDOLPHI NONNII, AGAB. A TYTIS.

§. I.

Aliam esse Maiestatis, aliam superioritatis territorialis ideam, nemo est, qui ignoret, si vel limita iuris publici germanici salutauerit. Maiestas autem mox grammaticae, h. e. pro titulo, *) mox technice spectatur, & tum quidem aut *subiectiue*, vt dicunt, h. e. pro subiecto, cui Maiestas competit, aut *obiectiue*, h. e. pro complexu iurium, quæ vi imperii in ciuitate Maiestati insunt, accipitur. De ultima acceptione hic esse sermonem, per se patet.

a

*) De

*) Deß Maiestatis titulo præ aliis erudite commentatus est
Frid. Carol. Moſer in kleinen Schriften T. VI. p. 30. sqq.

§. II.

Ciuitas secundum iuris vniuersalis principia denotat coniunctionem plurium hominum sufficientiarum, tranquillitatis ac securitatis causa cum admisso communi imperio, quod nullum in terris superiorem, nisi Deum & gladium, agnoscit. Securitas est status hominis, in quo liber est ab externis hostibus. Tranquillitas consistit in statu, in quo laſiones internæ exulant. Per sufficientiam is hominis status intelligitur, in quo nullus rerum ad vitam commode agendam necessariarum defectus existit.

*) Referunt alii inter constitutiva ciuitatis coniunctionem plurium familiarum. Ait immobili fundamento ista opinio haud superstruitur; ad durationem enim ciuitatis viue quam plurimum confert, si plures familie coniungantur; enim uero durationem ciuitatis ab eiusdem constitutione probe fecernamus oportet.

Conf. Petr. de Iekstatt in diss. de imperio eminenti, auctiua edita, & a criticis anonymi cuiusdam animaduerſionibus liberata, Ingolst. 1766. § 4. Schol. I.

§. III.

Ciuitas sufficientiarum, tranquillitatis, & securitatis causa constitutur. Ita itaque, qui in ciuitatem consentiunt, id potissimum intendunt, ut sufficientia, tranquillitas & securitas

ritas obtineatur. Id quod per societatem seu medium intenditur, finis societatis vocatur. Finem ergo ciuitatis insufficientia, tranquillitate & securitate querendum esse liquet. Perfecta consecutio eorum, quae per ciuitatem intenduntur, salutem ciuitatis definit; salus igitur ciuitatis insufficientia vita, tranquilla rerum suarum fruitione & securitate ab externis hostibus consilit, & vel ideo finis ciuitatis recte nuncupatur.

§. IV.

Imperium significatu generalissimo acceptum ius dirigendi actiones alterius ad certum finem obtinendum indicat. Finis ciuitatis ipsa ciuitatis salute absolvitur; imperium itaque in ciuitate ius dirigendi actiones ciuium ad salutem ciuitatis obtinendam definiri potest. Aliud imperium in ciuitate Germaniae Imperatori, aliud in ciuitatis Germaniae territoriis a) principibus aut dominis territorialibus competit. Iura, quae vi imperii in ciuitate Germaniae Imperatori competunt, *Maiestatem Imperatoris*, iura, quae vi imperii in ciuitatis Germaniae territoriis principibus aut dominis territorialibus competit, *Superioritatem territorialis* *) efficiunt, quae, licet Maiestatis æmula **) dicatur, haud tamen vera Maiestas ***). Sed potius illi, quae Imperatori tribuitur, Maiestati, & publicis in ciuitate Germaniae legibus subordinata est; b) imperium igitur in ciuitate, & Maiestatem in genere non omnino inter se confundenda esse appareat.

a) Per hæc intelliguntur ciuitatis Germaniaæ prouinciez, quæ singulae non sunt ciuitates, simul autem sumtæ totam ciuitatem Germaniaæ constituant.

*) De cuius origine conf. Dav. Ge. Strube T. IV. der Nos
benstunden p. 1. seq. von dem Ursprunge der Landeshoheit
in Deutschland. & T. VI. p. 225 — 513.

Christian Ernst Hanselmann diplomatischer Beweis, daß dem
Hause Hohenlohe die Landeshoheit vor dem großen Inter-
regno zugestanden. Nürnberg 1751.

Ejusd. weiter erläuterte und vertheidigte Landeshoheit des
Hauses Hohenlohe vor den Zeiten des sogenannten großen
Interregni Nürnb. 1757.

Strubens vernichtiger Beweis der Reichsstände volliger Landes-
hoheit vor dem sogenannten großen Interregno. Hannov. 1758.

Nomen superioritatis territorialis demum per pacem Westph.
innovuit, illudque e Gallia in Germaniam transiisse con-
tendit Gottl. Sam. Trever de origine nominis superiorita-
tis territorialis e Gallia arcessenda. Helmst. 1732. Cate-
rulum ad generales de Superioritate territoriali scriptores
spectant Chph. Mingii Diff. de Superioritate territoriali
eiusque iuribus affinis. Giess. 1621. Nic. Chph. Lyncker
de Superioritate territoriali. Jen. 1686. rec. Lips. 1730.
Io. Nic. Hertius de Superioritate territoriali in opusc. T. I.
Vol. 2. p. 183. seq. Author meditationum ad instru-
mentum Pacis Osnabr. in Mantiss. I. ad specimen IV. Io.
Heumann de characteribus Superioritatis territorialis cau-
te designandis. Alton. 1749. Bened. Schmidt in Diff. de
notis characteristicis Superioritatis territorialis, oder von
den ohntrußlichen Kennzeichen der Landeshoheit. Ingolst.
1772. Joseph Lomberg in Diff. de Superioritate terri-
toriali statuum Imperii. Bonn. 1776.

**) conf. Frid. Hornius de ciuit. L. 2. C. 7. §. 5. Vitriar, L. 3. T. 15. §. 6. 8.

***) De differentia, quae inter Maiestatem in imperio Romano-Germanico, alioque regno libero, & Superioritatem Principum imperii territoriale in suis ditionibus intercedit, legi meretur Vlr. Obrechti epistola ad regem Ludovicum XIV. Sur la distinction du droit de domaine supreme d'avec celui de la Superiorité territoriale in prodr. Alsat. inter probat. p. 175.

b) Non igitur arbitrario, & quod nullis circumscriptum sit limitibus, imperio in ciuitatis Germaniae territoriis vtuntur territorialium dominii. conf. Gottl. Sam. Treveri monstrum arbitrarii iuris territorialis a legibus imperii e Germania profligatum, Francof. & Lips. 1739.

§. V.

Maiestas ab hodiernis iuris publici doctoribus modo non eodem definitur; in substantia quidem, paucis exceptis *) omnes fere conueniunt. Totum igitur ab eo dependet, quænam inter plures definitiones sit clarior & accuratior. Optima mihi videtur, quod Maiestas in genere sit indivisibilis & independens omnium iurium vi imperii in ciuitate existentium complexus. **) Iura, quorum ratio sufficiens in idea Maiestatis continetur, iura maiestatica *** vocantur. Hæc in qualibet ciuitate, vel uni soli, vel collectioni plurium, & quidem vel solis optimaibus, vel omnibus ciuibus collective sumitis, conceduntur. In primo casu ciuitas *Monarchia*, in secundo *Polyarchia*, & hæc iterum vel *Aristocracia*, vel *Democratio* audit. Monarchia,

in qua Maiestatis exercitium singulari conventione ****)
haud circumscriptum est, *absoluta*, illa vero, in qua Maiestatis exercitium dicta ratione circumscriptum est, *limitata* dicitur.

*^o) Grotius Lib. I. C. 3. §. 7. Maiestatem describit, quod sit potestas, cuius actus alterius iuri non sublunt, ira, ut alterius voluntatis humanæ arbitrio irriti possint reddi. Si hoc veritate niteretur, quisque homo in statu naturali viuens Maiestate gauderet. De Maiestatis divisione in realem & personalem vid. Godofr. Ernesti Fritschii ius publicum vniuersale §. 95 — 99. Vbi recte docetur, H. Grorium per locum eit. Huius divisionis erronea esse auctorem, et si illam verbis expressis non professus sit. Conferri quoque potest Guilielm. Hieron. Bruckner in diss. de Romani Imperatoris Maiestate, præcipue reali & personali. Jenæ 1706.

**) Maiestas igitur Imperatoris qua talis in indivisibili & independente omnium iurum vi imperii in ciuitate Germaniae existentium complexu sita est.

***) De iuribus maiestaticis imprimis conferri possunt Christoph. Georg. Jarchowii Einleitung zu der Lehre von Regalien, oder maiestatischen Rechten eines Regenten. Mosstock und Wismar 1757. Carol. Henr. a Ræmer in diss. de iuribus Maiestatis, corumque speciebus. Lips. 1785. ubi etiam inuenies §. I. sub lit. a) Scriptorum, præsertim prioris faculi, qui hoc argumentum pertractarunt, numerum chronologice adornarum.

****) Duplici modo per conventionem restringi potest Maiestatis, vel imperii in ciuitate exercitium: a) Si propositiones

tiones quædam, iuxta quas Imperans negotia publica expedire debeat, s. leges fundamentales stabiliantur.
 b) Si collegium quodpiam admittatur, cui facultas concurrendi ad deliberationem super negotiis publicis concessa est, quod alibi sub nomine Parlamenti, alibi Senatum, alibi vero ordinum, procerum, sive statuum imperii conspicitur. conf. Petr. de Ickstatt in diss. alleg. de Imperio Eminent. §. 6. cor. 3.

§. VI.

In ciuitate Germaniæ penes solum Imperatorem iure electionis residet Majestas, *) sine indiuisibilis & independens omnium iurum ad imperium in ciuitate spectantium complexus, ita, vt nullum excipiatur in capitulatione **) ius maiestaticum, ***) quod Imperatori vere haud competenter; ciuitas igitur Germania **Monarchia** est; a) Maiestatis, quæ penes Imperatorem residet, exercitum per capitulationem, quæ peculiaris conuentio est, ****) circumscriptum est *****). Ciuitas itaque Germaniæ **Monarchia** limitata est. *****). Quam Deus summe prouidus cum debita semper, & que publicis ac fundamentalibus in ciuitate Germaniæ legibus exacte respondet, Superioritatis territorialis principum ad Maiestatem Imperatoris subordinatione ab hostium exterorum insultibus, & propriis inter principes ipsos discordiis, motibusque intestinis liberam in omne tempus conseruare velit.

*) Primum enim omnium Maiestate gaudet Imperator, quam & Exteri ei, & ordines I, R, G, tribuunt, ipsi contra nec singu-

singuli, nec in comitiis congregati eam sibi unquam vindicantes. Ioan. Steph. Pütter in diss. de semisse comitiorum, Götting. 1769. §. 3. & 5. Joshua Joseph Niefels Kritische Betrachtungen viert. Th. zweyt. Stück von der Kaiserlichen Majestät in Deutschland. Frankf. und Leipz. 1771. Seite 89. seq. Inter illos, qui immoderatae ordinum Imperii libertati contra Imperatorem firmanda operam suam impenderunt, palmam haec tenus facile tulisset auctor, qui sub laruato nomine Hippolyti a lapide delitescit, in libello, cui titulus: *De ratione Status Imperii Romano-Germanici*, sed conuiciis ac liuore erga Maiestatem Imperatoris plane indomito eum longe superauit Anonymus in libello, quem inscriptis: Hippoliti a Capide Ubriz der Staatsverfassung, Staatsverhältniß, und Bedürfniß des römischen Reichs deutscher Nation, nebst einer Anzeige der Mittel zur Wiederherstellung der Gründ Einrichtung, und alten Freyheit nach dem bisherigen Verfall, aus Bogisla Philippvs von Chemnitz vollständiger lateinischer Urschrift, mit Annalungen, welche die gegenwärtige Unstädte im Reich betreffen. 1761. Ambos ex proposito refellit Ioan. Iacob. Ioseph. Sündermahler in diss. de liberata ordinum Imperii ultra iustos limites non extendenda. Wirceb. 1763.

**) Cuius origo probabilius a temporibus electionis Caroli V. Imperatoris est petenda; similem namque hodiernis capitulationibus, ac in certa capita redactam cum recens electo Imperatore conuentionem antiquior ætas haud videt; cum enim defuncto Maximiliano tam Carolus Hispanæ, quam Franciscus Galliæ reges diadema Imperii ambi-

ambirent, ipsique Electores, utri deferendi essent Imperii fasces? dubii haberent, ac eorum pars in Carolum, pars in Franciscum inclinaret, pars e Germaniae Principibus vnum, vroque illo præterito, legendum censeret, tandem Electoris Saxonie Friderici, cognomine Sapientis, consilium, quo reliquis collegis auctor fuit, omnibus preferendum Carolum, prius tamen, ut in tuto sit Germaniae libertas, vique pericula, quantum prouideri possit, catueantur, quasdam illi conditiones ponendas esse, ab viuero collegio approbatum, ac ideo conditiones illas certis articulis complecti, altisque Caroli spiritibus, quos eiusdem simbolum: *plus ultra.* Satis arguere videbatur, meram præscribere, ac immanem illius, qua per Hispaniam Indiamque occidentalem pollebat, vim iuratis pacis temperare decreatum fuit. Ab his iraque temporibus mos ille cum Imperatore recens electo solemniter pacificandi continuatus fuit, ita, vt nouissima semper formula pro norma perficiendæ capitulationis adhiberetur. conf. Ioan. Jac. Joseph. Sündermahler in diss. de iure capitulandi inter S. R. I. Electores & Principes controuerso. Wirceb. 1747 C. I. §. 8 9. Ioan Mich. Dahm in diss. de prærogativa S. R. I. Electorum in præscribenda Imperatori capitulatione. Mogunt. 1747. §. 17.

*) Seio quidem, multos ridere distinctionem inter ius & exercitium juris, & sepe disputationes eiusmodi in Logomachias abire, in re convenire omnes; interim distinctione inter ius, & exercitium juris non est plane ridicula; potest enim quis habere jurisdictionem criminalem, ius lignandi, pilicandi &c. & tamen exercitium eius variis modis a Princeps limitari. Sic quoque penes solum Imperatorem

b

exi-

existunt omnia iura maiestatica, sed quoad modum exercendi plura eorum sunt limitibus circumscripta; unde distinctio iurum maiestaticorum orta est in iura maiestatica comititalia, & reseruata. *Comititalia* sunt, qua Imperator haud aliter, quam in Comitiis Imperii exercet. V. C. ius ferendi leges pro toto Imperio, latus authenticus interpretandi &c. I. P. O. art. 8. §. 2. *Reseruata* sunt, quæ Imperator vi Maiestatis extra Comitia Imperii exercet, v. c. ius concedendi priuilegia, conferendi dignitates &c de quibus conf. Io. Jacob. Moser in diff. de potestate Imperatoris circa concessionem priuilegiorum, Tübinc. 1720. Io. Theoph. Seger in diff. de iure conferendi dignitates in Imperio Romano Germanico. Lipsi. 1773. add. Helf. Nic. Gærtner in diff. de Imperatore reseruatorum suorum iudice ac executore. Ien. 1732.

a) il faudroit, (dit author de la dissertation sur la forme du Gouvernement de l'empire p. 571. dans le droit public germanique. Amsterd. 1749.) un gros volume pour rapporter toutes les opinions, les raisonnemens metaphysiques, les distinctions subtiles des publicistes sur la forme de l'empire. Je divise ces partis en quatre classes; la premiere est composée de ceux, qui croient, que l'empire est une pure république aristocratique; la seconde de ceux, qui disent purement, & simplement, que c'est une Monarchie; la troisième de ceux, qui soutiennent, que c'est une Monarchie limitée; & la quatrième de ceux, qui prétendent, que c'est un Gouvernement mixte, c'est à dire, partie Monarchique, partie Aristocratique, à quoi on peut ajouter un petit corps de troupes légers composé de ceux, qui disent, que c'est un Gouvernement monarchique;

sttrueux; qui n'est rien de tout, ce que les autres sont, & dont on ne peut donner qu'une definition negative, c'est à dir, qu'il est plus aisé de dire, ce qu'il n'est pas, que "de définir, ce qu'il est. Ast suam hic author de Germania forma haud declarauit mentem.

*****) Io. Jacob Mascovius in princ. iur. publ. I. R. G. L. I. C. 4. §. 1. capitulationēm definit, quod sit pactum inter Imperatorem, vel Regem Romanorum, & Electores, quo ille statim, peracta electione, ante coronationis solennia, ad certum administrandi Imperii modum, iure-iurando se adstringit.

*****) Maiestati tamen Imperatoris omnia censemur relicta, que non excepta sunt in capitulationibus, sive exceptio firmat regulam in non exceptis; regula autem Maiestatis est, habere summam potestatem, quod ansam praebevit, ut capitulationibus succedente tempore plura adderentur. Iac. Bernh. Mulz. in represent. Mai. Imper. P. I. C. 12. §. 2. Quare sicut pro antiquo Statu est presumtio, nisi mutatio facta doceatur, ita hic pro iuribus monarchicis, donec communicatio in Optimates possit ostendi. Kulpis. ad Monzamb. P. 2. C. 5. §. 27. Titius in spec. iur. publ. L. 5. C. 3. §. 8. & nouissime Kästlinge Abhandlung über die Gränzlinien der Kaiserlichen Neierwaten und Comitialechthe, darinn Herrn Schnauberts in Giesen Auslegung des VIII. Art. §. 2. des Westphälischen Friedens besprochen wird. Wien 1784. §. 8.

******) Cum enim ab antiquissimis temporibus fuerit indubitata Germaniae Monarchia, nec illam unquam abolitam

b 2

fuisse,

nuisse doceri possit, sed solum ea successione magis magis,
que limitata sit, naturali plane modo consequitur, ho-
diernam Imperii nostri formam esse Monarchiam limita-
tam, cuius rei argumentum ex professo excusit Damian.
Ferdin. Haas in diss. de Monarchia S. R. I. limitata, con-
tra Hippolytum a Lepide Sever. Monzamb, aliosque re-
centiores ex historia, legibus Imperii, earumque analogia
asserta. Giess 1750. & in forma tractatus ex edit. secund.
longe auctiori. Francos. & Lips. 1752.

Pluribus illustre hoc iuris publici germanici argu-
mentum pertractare, vel ideo iam non vacat, quia

ADMODVM REVERENDVS, EXIMIVS, AC DOCTISSIMVS

D O M I N V S

PETRVS FRANCISCVS AGRICOLA,

SS. THEOL. DOCTOR, EIVSDEMQUE FACVLT ADSESS. AD B. V. M. CAN.
CAPIT. ET SS. CANON. PROF. PVBL. ORD.

Cathedram inauguralemente concendere modo festinat, qui
vitæ suæ maxima cum laude hactenus peractæ curriculum
more maiorum publice recensendum Facultati nostræ ver-
bis a seipso conceptis ita exhibuit:

Natus sum Neovilla haud procul Duderstadio 1749. parentibus Petro Gregorio Agricola, & Catharina Elisabetha, nata Weinrich. Positis Nörthenæ potissimum ex ore Josephi Mecke Sacerdotis, & Petri Francisci Graße (erat is patris mei frater uterinus North. Coll. Decanus) principiis Duderstadii scholas clericorum sacerdotalium frequentavi; & Philosophiam in Athenæo Heiligenstadiano colui. Postea operam dedi disciplinis Ecclesiasticis. Sacerdotii ordine in Archiepiscopali Seminario Moguntiæ suscepto Duderstadii Rhetoricen docui, opemque in Parœcia Subsidiariam tuli. Curam pastoralem etiam Göttingæ Hanoveræque gessi. Ab anno 1783. ex denominatione Eminentissimi ac Celsissimi Archiepiscopi & Principis Electoris Moguntini &c. FREDERICI CAROLII JOSEPHI, Domini nostri Clemensissimi, Canonicum Professorem Erfordia ago.

Cum igitur noster Doctorali iurium dignitate a nobis inuestiri modeste petierit, quin ipsum voti sui compotem redderemus, nulla nobis obstitit ratio; admissus enim ad ea, quæ iurium Candidatis subeunda sunt, Doctrinæ specimenia, textus ex utroque iure sibi communicatos non solum eruditæ enucleauit, sed etiam ad quæstiones in examine rigoroso propositas adeo solide respondit, vt nullum nobis superesset dubium, quin ad summos in utroque iure honores cum laude admitti posset. Proinde futuro die Louis lectionem, quam vocant, cursoriam ad L. I. ff. de iureiurando habebit. eaque absoluta

POSITIONES IVR. VTR. SELECTAS

b 3

ex

ex superiorē cathedra defendet; quem actum ut reue-
rendissimus & perillustris D. Procancellarius, Magni-
ficus & consultissimus Academiæ nostræ Rector, per
illustres ac generosi D. D. Barones, Vniuersitatis Proceres,
ac Cives academicī ornnes, ut splendidissima præsentia or-
nare velint, pro ratione officii mei opto, rogoque. Pu-
blicatum sub Sigillo Facultatis Iuridicæ die XXVI. Mart.
MDCCLXXXVI.

LIBRIONIS LIBR. ALI. SEMECTAS

6

Erfurt, Diss., 1783-1801 I

X 238 6945

